

DRŽAVNI ARHIV U DUBROVNIKU

ARHIVSKI SABIRNI CENTAR KORČULA - LASTOVO

SUMARNI INVENTAR

**NARODNI ODBOR OPĆINE POTOMJE
(1952.) 1953.-1955.**

Broj fonda: HR-DADU-SCKL 581

Izradio: Tonko Barčot

Žrnovo, lipanj 2012.

SADRŽAJ

1. Identifikacija	3
2. Kontekst	4
3. Sadržaj i ustroj gradiva	7
4. Uvjeti dostupnosti i korištenja	8
5. Dopunski izvori	8
6. Područje kontrole opisa	9
Inventarni popis	10

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka HR-DADU-SCKL 581

1.2. Naslov Narodni odbor općine Potomje

1.3. Vrijeme nastanka gradiva (1952.) 1953.-1955.

1.4. Razina opisa Fond

1.5. Količina i nosač jedinice opisa 4 kutije, 3 knj.; 0,44 d/m

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja Narodni odbor općine Potomje

2.2. Upravna povijest

2.2.1. *Vrijeme i mjesto djelovanja*

Od 1945. sa sjedištem u Potomju djeluje Mjesni narodni odbor Potomje. Odluka o njegovom ukidanju i podizanje susjedne Kune na razinu općine 1952., izazvala je demonstracije kod mještana. Zakon o podjeli NRH na kotare, gradove i općine (NN, br. 16/52) je propisao osnivanje Narodnog odbora općine Kuna, koji je teritorijalno pokrivaio i susjedno mjesto Potomje. No, već prilikom rasprave o toj odluci Sabora NRH na Zboru birača Potomja, spomenula se mogućnost utemeljenja još jedne pelješke općine sa sjedištem u Potomju. Birači Potomja su se obvezali na njeno financijsko izdržavanje „jer za isto postoje dovoljno jake financijsko-ekonomske mogućnosti“, a prisutni narodni poslanik Marin Cetinić je obećao založiti se za takav prijedlog.¹ Na sjednicama Narodnog odbora općine Kuna 1952. i početkom 1953. nisu prisustvovali odbornici iz Potomja, ne dajući joj na taj način legitimitet. I uistinu, prema okružnici Savjeta za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti, Narodni odbor kotara Korčula sredinom veljače 1953. raspisuje izbore za odbornike novoustrojene općine Potomje.² Narodni odbor općine Potomje je konstituiran 5.4.1953. Za predsjednika Narodnog odbora je izabran Vice Radović.

Narodni odbor općine Potomje je teritorijalno pokrivaio najveći dio postojeće općine Kuna i manji dio susjedne općine Janjina (Trstenik, čiji su se mještani izjasnili za takvo rješenje). Uz središnje naselje Potomje, nova općina je teritorijalno pokrivala okolna sela, odnosno odlomke: Trstenik, Donja Banda, Prizdrina-Zakamenje, Pijavičino te Borje-Podobuče. Cjelokupno općinsko područje bilo je podijeljeno na četiri izborne jedinice: Donja Banda, Potomje, Pijavičino i Trstenik.

¹ DADU-SCKL, Mjesni narodni odbor Potomje, Zapisnici Zbora birača, 20.4.1952.

² DADU-SCKL, Narodni odbor kotara Korčula, Zapisnici i materijali II. sjednice 15.2.1953.

Prema popisu stanovništva 1953., općina Potomje je brojila oko 1047 stanovnika, a središnje Potomje je bilo i najveće naselje (348 stanovnika).³

No, Narodni odbor općine Potomje nije bio dugog vijeka te je 1955. Zakonom o novom uređenju općina i kotara (NN, br. 33/55) ukinuto njegovo djelovanje, a njegovo područje je pripojeno u nadležnost Narodnog odbora općine Trpanj. Posljednja sjednica je održana 10. kolovoza, a protokol spisa je zaključen 31. kolovoza 1955.

2.2.2. Sjedište

Potomje

2.2.3. Pravni položaj

Pravno tijelo - jedinica lokalne samouprave

2.2.4. Nadležnost, funkcije i područje djelatnosti

Po postupnom decentraliziranju Jugoslavije (od 1949.) Narodni odbori općina postaju temelj uređenja nove države sa sve više ovlasti u privredi i društvu. Po formiranju, Narodni odbori općina preuzimaju sve poslove iz nadležnosti ukinutih Mjesnih narodnih odbora (Opći zakon o narodnim odborima 1949., SL, br. 49/49). Sve do 1955. ova će tijela djelovati prema Općem zakonu o narodnim odborima (SL, br. 22/52) i Ustavnom zakonu iz 1953., kao najviši lokalni organi vlasti i organ narodnog samoupravljanja na svom području. Prava i dužnosti, unutarnji ustroj i rad Narodnog odbora je bio određen Zakonom o narodnim odborima općine (NN, br. 33/52). Narodni odbor kotara Korčula je vršio nadzor nad zakonitošću njegova rada. Djelovalo se putem sjednica, upravnog aparata i pomoćnih organa - komisija. Samoupravljanje naroda se ostvarivalo i putem zborova birača, mogućnosti referenduma i opoziva.

Potomje je bila isključivo poljoprivredna-vinogradarska općina. Okosnicu općinskog gospodarstva predstavljala je Poljoprivredna zadruga „Dingač“. Prihodi općine su se punili ponajviše porezom. Uz udio u porezu na promet i dopunskom porezu na dohodak, vršena je naplata općinskog prireza, kojim sredstvima se pokrivaio eventualni manjak u proračunu. Razrezivanje tog prireza po selima općine stvaralo je velike i

³http://www.dzs.hr/Hrv/pxweb2003/Dialog/varval.asp?ma=Tabela4_19&ti=Dubrova%E8ko%2Dneretvanska+%2D+broj+stanovnika+po+naseljima+&path=../Database/Naselja%20i%20stanovnistvo%20Republike%20Hrvatske/4%20Stanovnistvo%20naselja/&lang=10

bučne prijepore. Uveden je i mjesni samodoprinos. Prve godine 1953. ostvaren je proračun u visini četiri milijuna i 350 hiljada dinara, za 1955. proračun je predvidio prihode i rashode u tri milijuna manjem iznosu.

Na području komunalnog uređenja, Narodni odbor je predvodio izgradnju domova kulture (Donja Banda, Prizdrina, Pijavičino), gradnju i popravak puteva (Pijavičino, Trstenik), obale (Podobučje) elektrifikaciju (Trstenik), uređenje voda (Potomje, Donja Banda), popravak ratom razrušenih kuća (pomoć pogorelcima), poticao unapređenje obalnog prometa (djelovanje Lučke ispostave u Trsteniku, brodski promet) i dr.

Narodni odbor je potpomagao djelovanje kulturno-umjetničkih (Hrvatska glazba Potomje, Hrvatska čitaonica Donja Banda...) i sportskih društava (Nogometni klub „Grk“...), društveno-političkih organizacija, škola (imenovao je školske savjete), , radio na unapređenju zdravstvene službe (pokušaj zapošljavanja općinskog liječnika, sufinanciranje Zdravstvene stanice u Kuni), turizma (potpomaganje Turističkog društva „Dingač“, uvođenje boravišne takse) i dr.

Izdavao je odobrenja za gradnju, bavio se stambenim pitanjima i potrebama, rješavao po prijavama o prekršajima, dodjeljivao socijalne pomoći, izdavao razne potvrde (između ostalih i o radnom stažu), uvjerenja i dozvole građanima. Narodni odbor je obavljao i matičarske poslove (ovjere spisa...). Artikulirao je potrebe mještana i vršio ulogu posrednika prema Narodnom odboru kotara.

Koncem 1954. Narodni odbor kotara je prebacio niz nadležnosti na Narodne odbore općine s ciljem decentralizacije. U djelokrug Narodnih odbora općine prešlo je niz nadležnosti iz financija, privrede i komunalnih poslova: nadležstvo nad poslovanjem privatnih radnja i radionica, briga o potrošačima, nadzor nad radom, cijenama, uslugom, čistoćom ugostiteljskih objekata, gotovo svi komunalni poslovi, isplata plaća prosvjetnim radnicima, poslovi starateljstva, socijalna pomoć, briga za djecu palih boraca, kadrovska pitanja u prosvjeti i zdravstvu.⁴

2.2.5. Organizacijski ustroj

Narodni odbor općine je činilo 13 odbornika, na čelu kojeg je bio predsjednik, odgovoran za njegovo djelovanje i poslovanje. On se nalazio i na čelu upravnog aparata, kojemu su podređeni bili tajnik (ujedno i matičar), blagajnik (računovođa) i kurir, a poslije i poreznik i čistačica.

U sklopu Narodnog odbora su djelovale i komisije – mandatno-

⁴ DADU-SCKL, Narodni odbor kotara Korčula, Zapisnici i materijali sjednice 27.11.1954.

imunitetna, komisija za odluke, komisija za molbe i žalbe, komisija za prekršaje, komisija za poljske štete. Djelovale su i privremene komisije (poput Komisije za rješenje spora između sela Prizdrine i Zakamenje, Komisije za statistiku biljne proizvodnje). Sačuvani su spisi Odbora za izgradnju puteva, koji je također djelovao pri Narodnom odboru.

2.2.6. Odnosi i veze

Nadležna viša instanca upravne vlasti ovog tijela je Narodni odbor kotara Korčula, s kojim se vodila i većina prepiske.

2.3. Povijest arhivskog fonda

Nakon ukidanja Narodnog odbora općine Potomje 1955., spise je preuzeo Narodni odbor općine Trpanj, u čijoj se nadležnosti otada pa sve do 1962. nalazilo i područje bivše općine Potomje. Godine 1968. ovo je gradivo zajedno s gradivom općine Trpanj predano u Državni arhiv u Dubrovniku.

2.4. Način preuzimanja

Gradivo općine Trpanj i drugih stvaratelja koje je ono obuhvaćalo preuzeto je u Državni arhiv u Dubrovniku 1968. Uz napomenu o akviziciji nije navedeno da li je riječ o (vjerojatnoj) službenoj predaji. Vidi: fond DAD, Kancelarijski spisi (1911-1999), kut 43, 1/32/68, 1/31/68

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Ovaj malobrojni fond daje reprezentativan uvid u život na području općine Potomje u razdoblju 1953.-1955. Uz potpuni pregled djelovanja Narodnog odbora i njegovog vodstva, u spisima se mogu iščitati tragovi djelovanja drugih javnih ustanova ustanova (Lučka ispostava Trstenik), gospodarskih subjekata (Poljoprivredna zadruga „Dingač“), kulturnih i sportskih udruga na području općine (Hrvatska glazba Potomje, Hrvatska čitaonica Donja Banda, Nogometni klub „Grk“, Turističko društvo „Dingač“) i dr. Oslikan je život njegovih stanovnika, prijepori među pojedinim selima.

3.2. Odabiranje i izlučivanje

Izuzev nekoliko multiplikata, nije bilo drugog izlučivanja.

3.3. Dopune

Ne očekuju se daljnje dopune fonda.

3.4. Plan sređivanja Zatečeni prvobitni red je sačuvan te su formirane tri serije spisa.

Serije:

1. Zapisnici
2. Opći spisi
3. Matični spisi

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Pravni položaj Fond ima status javnog arhivskog gradiva.

4.2. Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja Gradivo je dostupno sukladno čl. 18 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN, br. 105/1997.)

Umnožavanje je dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Dubrovniku.

4.3. Jezik i pismo Hrvatski, srpski / latinica, ćirilica

4.4. Tvarne značajke Nosač zapisa je papir. Spisi su sačuvani u dobrom stanju.

4.5. Obavijesna pomagala Arhivska pomagala: sumarni inventar, Tonko Barčot (lipanj 2012.)

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Mjesto čuvanja izvornika Državni arhiv u Dubrovniku, Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo

5.2. Postojanje preslika Ne postoje.

5.3. Dopunski izvori

Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo

- HR-DADU-SCKL 578 Narodni odbor kotara Korčula
- HR-DADU-SCKL 580 Narodni odbor općine Kuna
- HR-DADU-SCKL 155 Narodni odbor općine Trpanj

5.4. Bibliografija

O Pelješcu ima malo literature, a o ovom poslijeratnom razdoblju malo i nimalo. U četiri broja Pelješkog zbornika nije se naišlo na članke koji bi se barem dijelom referirali na Potomje ovih godina.

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

6.1. Napomena arhivista Opis izradio Tonko Barčot, arhivist, DADU-SCKL

6.2. Nadnevak izrade Lipanj, 2012.

opisa

INVENTARNI POPIS

- 1.1. Signatura* **HR-DADU-SCKL 581/1**
- 1.2. Naslov* **Spisi središnjih tijela**
- 1.3. Vrijeme nastanka gradiva* 1953.-1955.
- 1.4. Razina opisa* Serija
- 1.5. Količina zapisa* 0,2 kutije, 0,02 d/m
- 3.1. Sadržaj* Serija sadrži 18 zapisnika sjednica Narodnog odbora, u kojima se razmatra djelovanje odbora, gospodarski i politički život u općini. Posebnu podseriju čine dva spisa Odbora za izgradnju puteva koji je djelovao pri Narodnom odboru.
- 3.2. Plan sređivanja* Spisi su poredani kronološki.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
1.1.	Zapisnici Narodnog odbora	1953.-1955.	kut. br. 1
1.2.	Spisi Odbora za izgradnju puteva	1953.	kut. br. 1

1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 581/2**

1.2. *Naslov* **Opći spisi**

1.3. *Vrijeme nastanka gradiva* (1952.) 1953.-1955.

1.4. *Razina opisa* Serija

1.5. *Količina zapisa* 3,6 kutija, 2 knj., 0,4 d/m

3.1. *Sadržaj* Serija sadrži opće i povjerljive spise s tekućim brojevima koji odražavaju cjelokupno djelovanje Narodnog odbora, organizaciju rada, prepisku s višim instancama (Narodni odbor kotara Korčula) i susjednim Narodnim odborima.

Knjiga protokola općih spisa obuhvaća i 1952. godinu, kada je djelovao Mjesni narodni odbor Potomje.

3.2. *Plan sređivanja* Poštovan je zatečeni prvobitni red. Spisi su poredani po tekućem broju, dok su spisi bez broja poredani kronološki.

Stvaratelj je izdvajao općinske i kotarske propise iz Spisa s tekućim brojem u posebni niz spisa.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
2.1.	Povjerljivi spisi	1953.-1955.	kut. br. 1, knj. br. 1
2.1.1.	Protokol povjerljivih i strogo povjerljivih spisa		knj. br. 1
2.1.2.	Spisi	1955.	kut. br. 1
2.2.	Opći spisi	1952.-1955.	kut. br. 1 - 3
2.2.1.	Protokol	1952.-1955.	knj. br. 2
2.2.2.	Spisi po tekućem broju	1953.-1955.	kut. br. 1 - 4
2.2.3.	Općinski i kotarski propisi	1953./1955.	kut. br. 4
2.2.3.1.	Općinski propisi		
2.2.3.2.	Kotarski propisi		
2.2.4.	Razni spisi	1953./1955.	Kut. br. 4

1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 581/3**

1.2. *Naslov* **Matični spisi**

1.3. *Vrijeme nastanka
gradiva* 1954.-1955.

1.4. *Razina opisa* Serija

1.5. *Količina zapisa* 1 knj, 0,02 d/m

3.1. *Sadržaj* Serija sadržava knjigu protokola ovjere potpisa.

Napomena Uopće, matičnih spisa ima jako malo. Očito je glavnina tih „matičarskih“ spisa po ukidanju Narodnog odbora općine Potomje 1955. pridružena Matičnom uredu (najvjerojatnije Matični ured Trpanj).

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
3.1.	Protokol ovjere potpisa	1954.-1955.	knj. br. 3